

EUROPEISKA CENTRALBANKEN**EUROPEISKA CENTRALBANKENS YTTRANDE****av den 31 augusti 2004****på begäran av Sveriges riksbank över två förslag till ändringar i lagen om Sveriges riksbank
avseende vissa frågor om cirkulation av sedlar och mynt****(CON/2004/28)**

1. Den 25 juni 2004 mottog Europeiska centralbanken (ECB) en begäran från Sveriges riksbank om ett yttrande över två lagförslag från Sveriges riksbank till Sveriges riksdag om att anta två förslag till ändringar i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (nedan kallade lagförslagen).
2. ECB:s behörighet att avge ett yttrande grundar sig på artikel 2.1 andra och tredje strecksatserna i rådets beslut 98/415/EG av den 29 juni 1998 om nationella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler¹, eftersom lagförslagen gäller betalningsmedel och den svenska centralbanken. I enlighet med artikel 17.5 första meningen i arbetsordningen för Europeiska centralbanken har detta yttrande antagits av ECB-rådet.
3. Ett av de två lagförslagen syftar till att förtydliga riksbankens samarbetsformer med tredje part beträffande hantering och cirkulation av sedlar och mynt (nedan kallat lagförslaget om kontantdistribution). Genom det andra lagförslaget införs ett förbud avseende spridning av sedlar och mynt som har förändrats eller på annat sätt bearbetats (nedan kallat lagförslaget om förbud mot spridning av förändrade sedlar och mynt). Bakgrunden och motiven till lagförslagen förklaras i motiveringarna som utgör en del av lagförslagen.
4. Sverige är en medlemsstat med undantag. ECB:s krav beträffande utgivning av eurosedlar av de nationella centralbankerna i de medlemsstater som har infört euron gäller därför inte för Sveriges riksbank innan Sverige har infört euron. De regler som gäller inom Eurosystemet för sedelutgivning kommer emellertid att gälla också för Sveriges riksbank så snart Sverige inför euron och riksbanken blir en helt integrerad del av Eurosystemet. ECB skulle därför vilja ta tillfället i akt att nämna att Eurosystemet håller på att utarbeta egna principer som rör det viktiga området utgivning av eurosedlar, vilket närmare redogörs för i punkt 7 nedan.

¹ EGT L 189, 3.7.1998, s. 42.

Lagförslaget om kontantdistribution

5. ECB noterar att lagförslaget om kontantdistribution föreslås inom ramen för en ny kontanthanteringsmodell som infördes av Sveriges riksbank i februari 2003². Enligt denna nya modell levereras kontanterna av riksbanken till dess dotterbolag *Svensk Kontantförsörjning AB* (SKAB). SKAB fungerar som kontantgrossist, ägs helt av riksbanken och står under dess kontroll. ECB noterar att SKAB å ena sidan anförtrotts utlämnandet och mottagandet av kontanter för insättning och uttag på bankernas konton i riksbanken och å andra sidan äkthetskontroll och kvalitetssortering, liksom makulering av sedlar. Vidare är det SKAB:s uppgift att förvara logistiska och strategiska lager av sedlar. Sveriges riksbank svarar för att övervaka att makuleringen och kvalitetssorteringen sker på ett säkert och korrekt sätt. ECB noterar vidare att SKAB enligt den nya kontanthanteringsmodellen endast mottar sedlar och mynt när ett nettoöverskott av kontanter uppstår hos kontantdetaljisterna (t.ex. värdetransportörer och uppräkningscentraler). För att sedlar skall kunna återlämnas till SKAB måste de vara standardförpackade, kvalitetssorterade och äkthetskontrollerade. Av motiveringen³ förstår ECB att det uppstått överskottskapacitet vid SKAB:s kontor, samtidigt som det finns starka incitament hos de privata aktörerna att från deras depåer lämna in kontantöverskott till riksbanken för att undvika att betala onödiga räntekostnader. Detta leder i sin tur till att dessa aktörer transporterar kontantöverskotten betydande sträckor för att undvika en ränteförlust, även om dessa transporter i övrigt är obefogade. Detta medför betydande samhällsekonomiska kostnader och stora säkerhetsrisker.
6. För att komma till rätta med ovannämnda problem, föreslås i lagförslaget om kontantdistribution en ändring i 5 kap. 3 § i riksbankslagen i syfte att effektivisera kontantcirkulationen. I 5 kap. 3 § i riksbankslagen föreskrivs att Sveriges riksbank skall svara för Sveriges försörjning med sedlar och mynt. I detta avseende beaktas i riksbankslagens förarbeten (SOU 1986:22, s. 108) att kontantförsörjning, innefattande både utgivning och distribution av sedlar och mynt är en av de klassiska uppgifterna för en centralbank, vilket skall föreskrivas i lag. I lagförslaget om kontantdistribution föreslås en ändring i 5 kap. 3 § i riksbankslagen genom införandet av ett klagörande att Sveriges riksbank får bedriva sin verksamhet avseende distribution av sedlar och mynt i samarbete med annan. Vidare ges riksbanken en möjlighet att utge ersättning eller erbjuda räntefri kredit till enheter som avskiljer och lagrar sedlar och mynt i enlighet med riksbankens anvisningar.
7. ECB delar åsikten att utgivning av sedlar hör till en centralbanks huvuduppgifter och anser att utgivning av eurosedlar inom Eurosystemet är en offentlig uppgift som har ålagts ECB och de nationella centralbankerna i Eurosystemet enligt artikel 106.1 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och artikel 16 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken⁴. ECB håller för närvarande på att se över vissa relevanta aspekter

² Se punkt 2.3 i motiveringen till förslaget om kontantdistribution.

³ Se punkt 3.3 i motiveringen till förslaget om kontantdistribution.

⁴ Se också beslut ECB/2001/15 av den 6 december 2001 om utgivningen av eurosedlar, EGT L 337, 20.12.2001, s. 52.

avseende reglerna för utgivning av eurosedlar beträffande i) att sätta eurosedlar i omlopp ii) att ta enskilda sedlar ur omlopp, och iii) att dra in en typ eller serie av sedlar ur omlopp⁵, särskilt vad gäller samarbete med annan avseende denna verksamhet. I detta sammanhang ser ECB dessutom över behörigheten att besluta om sorteringsstandard, bestämmelser om utgivning och återlämning av sedlar och om valörer, tekniska specifikationer, reproducering, inlösen och indragning av sedlar, liksom behörigheten att vidta alla nödvändiga rättsliga åtgärder för att skydda eurosedlarnas ställning som betalningsmedel. Med tanke på Sveriges framtida införande av euron kan ECB, så snart överläggningarna inom Eurosystemet har avslutats, informera Sveriges riksbank om utgången, inklusive de kriterier som kan tänkas fastställas beträffande samarbete med annan avseende utgivning av eurosedlar.

Lagförslaget om förbud mot spridning av förändrade sedlar och mynt

8. Lagförslaget om förbud mot spridning av förändrade sedlar och mynt syftar på företeelsen reklammynt. Under våren 2004 har ett företag i reklambranschen spridit vanliga mynt utgivna av riksbanken på vilka företaget har fäst en plastfilmsetikett med ett reklambudskap. Mynten är därigenom bärare av dessa reklambudskap så fort som de åter sätts i omlopp. Av uppgifter i massmedia har framkommit att det i en enskild kampanj kan förekomma upp till 100.000 enkronor och det är inte känt i vilken omfattning plastfilmsetiketterna kan orsaka skador i uppräkningsmaskiner och andra myntautomater. Enligt det relevanta lagförslagets motivering är svensk lagstiftning otillräcklig på detta område och det föreslås därför i lagförslaget om förbud mot spridning av förändrade sedlar och mynt att ett förbud införs i riksbankslagen mot spridning av förändrade och bearbetade sedlar och mynt. Sveriges riksbank skall vara berättigad att utfärda mer detaljerade föreskrifter och ha möjligheten att sanktionera det föreslagna spridningsförbudet med vite för att upprätthålla detta nya förbud.
9. ECB noterar att företeelsen reklammynt inte är okänd på andra håll och att lagstiftning på detta område förekommer i andra länder (t.ex. Frankrike, Belgien och Polen). ECB välkomnar lagförslaget om förbud mot spridning av förändrade sedlar och mynt, eftersom det utgör en rättslig åtgärd för att avskräcka från handlingar som kan påverka sedlars och mynts ställning. Vad beträffar eurosedlar, noterar ECB att i fall där nationella centralbanker vet eller har tillräckliga skäl att anta att eurosedlar har skadats avsiktligt skall Eurosystemets nationella centralbanker vägra lösa in dem och skall hålla kvar dem i enlighet med artikel 3.3 a i beslut ECB/2003/4 av den 20 mars 2003 om valörer, tekniska specifikationer, reproducering, inlösen och indragning avseende eurosedlar. ECB hävdar härvidlag att lagförslaget om förbud mot spridning av förändrade sedlar och mynt skulle få en effektivare tillämpning om en liknande bestämmelse införlivades i lagförslaget.

⁵ Se artikel 5 i beslut ECB/2003/4 av den 20 mars 2003 om valörer, tekniska specifikationer, reproducering, inlösen och indragning avseende eurosedlar, EUT L 78, 25.3.2003, s. 16.

10. ECB bekräftar att den inte har någon invändning mot att behöriga nationella myndigheter offentliggör detta yttrande om de så önskar. Detta yttrande kommer att offentliggöras på ECB:s webbplats sex månader efter datum för antagandet.

Utfärdat i Frankfurt am Main den 31 augusti 2004.

[Namnteckning]

Jean-Claude TRICHET

ECB:s ordförande